

Kras, Obsotelje s Kozjanskim in Mura), prvinski bukovi gozdovi (Krokar in Snežnik) in geoparka Karavanke ter Idrija.

Unescov seznam kulturne, naravne in nesnovne dediščine obsega danes z vsega sveta 1121 vpisov. Sam sem imel čast, da sem sodeloval pri vpisu dveh, ki sta danes uspešno uvrščena na Unescov seznam. Za vpis Škocjanskih jam sem leta 1982 pripravil grafično gradivo za predstavitev, za suhozid pa sta kolegici na SPS, Société scientifique internationale pour l'étude pluridisciplinaire de la Pierre Sèche iz Marseille, pisali vlogo tudi na temelju mojih besedil. Predlog smo potrdili na kongresu SPS v Argostoliju, Grčija 2017.

Čebelarstvo je zahteven sestav dejavnosti na svojem področju, ki se vse nanašajo na življenje in delo čebele ter čebelarja, a imajo različne smisle, dejavnosti in rezultate. Seznam registriranih enot nesnovne dediščine za čebelarstvo obsega na Ministrstvu za kulturo RS naslednje elemente:

- **čebelarstvo** (pod številko 66),
- **prevozno čebelarstvo** (70),
- **gradnja panja in čebelnjaka** (73),
- **vzreja čebeljih matic kranjske čebele** (74),
- **apikultura** (79).

Vpis predstavlja priznanje izbrani stroki za stanje na področju, za preteklo delo in profesionalne dosežke, predvsem pa za njen pomen v kulturi in razvoju družbe. Vpis predstavlja tudi spodbudo za nadaljnje delo, ne le za ČZS, temveč za vse deležnike.

Namen vpisa je razširjanje védenja o čebelarstvu, o delovanju in njegovem pomenu v družbi. Poudarek je na delovanju področja, tako preteklega kot tekočega, predvsem

pa tudi prihodnjega, ki ga mora prijavitelj načrtovati že v prijavi. Namen vpisa je potrditev definicije čebelarstva, ki ima elemente prehranjevanja, zdravja, agronomije, ekološke, gospodarstva, oblikovanja in arhitekture, slikarstva, s panjskimi končnicami pa je imelo nekdanje tudi pomemben element obveščanja, ki je bil izjemen del ozaveščanja ljudi, ko še ni bilo javnih občil, kot jih poznamo danes. Čebelarstvo ni izkoriščanje čebel, je dvosmeren krog aktivnega sodelovanja med čebelo in človekom, kjer obe strani usklajeno delujeta in pospešujeta svoje delovanje.

Pomen vpisa je širše poznavanje v javnosti, dvig vrednosti čebelarstva, ki ni le obrt, ampak pomemben del narodove kulture na področjih kmečkega dela, gospodarstva, oblikovanja, arhitekture, slikarstva, tudi humanizma. S čebelnjakom vpliva tudi na oblikovanje kulturne krajine.

Odgovornosti prijavitelja za vpis in po njem so spoštovanje načel Unesca, humano izvajanje prijavljenih delovanj in razvijanje vsega dela na svojem področju. Delovanje ČZS poteka v tem smislu ves čas, in to v organizaciji dejavnosti, v strokovni pomoči čebelarjem in uporabnikom, v izobraževanju in v napredku stroke, ki ključno vpliva tudi na razvoj družbe.

Pravice vpisa na Seznam nesnovne dediščine so omejene. Medtem ko lahko imetnik vpisa na Seznam svetovne dediščine nosi znak Unesca vedno in povsod, ga lahko imetnik Seznama nesnovne dediščine uporablja le za vnaprej odobrene akcije, ki so časovno omejene. ČZS bo lahko torej uporabljala znak Unesca na akcijah, ne pa vedno in povsod. Delovanje ČZS pa je stalno, tako da je to le formalni zadržek, ki ga je mogoče s pametno organizacijo poenostaviti. Vodstvo ČZS to zna. ◆

Sivi čmrlj (*Bombus sylvarum*)

doc. dr. Danilo Bevk

Nacionalni inštitut za biologijo
danilo.bevk@nib.si

Sivi čmrlj je poleg pomladanskega zemeljskega čmrlja naš najmanjši čmrlj. Oprsje je pokrito s sivimi dlačicami, osrednji del hrbta pa je črn. Zadek je črno-siv, konica pa rožnato oranžna. Prepoznamo jih lahko tudi po tonu brenčanja, ki je višji od drugih čmrljev. Gnezdiyo večinoma pod zemljo, v opuščeni gnezdihi malih sesalcev. Gnezda lahko štejejo tudi 150 osebkov. Vrsta je razširjena po vsej Sloveniji, vendar je vse bolj redka, kar velja za veliko vrst čmrljev. V Evropi namreč populacije upadajo kar pri polovici vrst čmrljev, pri četrtini vrst tako izrazito, da jim grozi izumrtje.

S sivim čmrljem zaključujem predstavitev 11 bolj pogostih in lažje prepoznavnih od 35 vrst čmrljev, ki so bile

Sivi čmrlj

doslej najdene v Sloveniji. V naravi jih bomo lahko spet opazovali spomladi, do takrat pa vabljeni k spremljanju zanimivosti iz življenja opraševalcev na posebnem portalu Čmrljica: www.facebook.com/cmrljica. ◆